

ВЕРА ГОЦЕВА

УРСУЛА МАРТИНЕС КАТО МУЛТИКУЛТУРЕН МИКС

Уанмен-шоу е нещо много трудно и не е за всеки. Достатъчно е да гледаш само едно, за да го разбереш. Но пък е предизвикателство за големите актьори, които имат подобни търсения. Говоря за актьори от ранга на британския комик Еду Изард или на американския киноактьор Крис Рок. Представете си какъв професионалист трябва да бъдеш, за да говориш



„Пенсионер по Възраст“ – У. Мартинес и М. Уайтло, реж. М. Уайтло, Лондон, Великобритания, 2003/04

непрекъснато и едновременно с това да следиш публика. От своя страна, зрителите нямат задръжки над реакциите си и се смеят или освиркват. Нещо, което е твърде далеч от прикритата емоционалност на българския зрител, за която си има антропологични, културологични, политически и социални причини.

Уанмен-шоу може да бъде нещо изключително въздействащо. Когато е качествено, то притежава невероятна политическа активност, социално ангажирано е и не се вмести в никакви граници на цензурата. Изпълнителят на уанмен-шоу няма дори автоцензура. Изпълнителят на уанмен-шоу не се страхува и не приема авторитета на властта. Той показва, че е необходима самоирония, достигаща до автоцинизъм. Това е важно, за да бъде премислен фактът, че у нас няма подобни спектакли. Не и в техния най-чист вид, в който коментират политически и социални явления.

Това кратко въведение беше необходимо, за да бъде разбран спектакълът на британската актриса Урсула Мартинес, която гостува на международния театрален фестивал „Варненско лято“ 2006. Там Урсула представи последния си проект, наречен „Пенсионер по Възраст“, в който коментира остаряването и страховете си от него. Разбира се, това не бе



Урсула Мартинес

уанмен-шоу в най-чист вид, но използваше госта от похватите му.

Самоиронията, за която говорех по-горе, бе един от силните способности на въздействието в спектакъла „Пенсионер по възраст“. Изследването на проблема за възрастта е само по себе си самоирония. В представлението освен Урсула участваше и актрисата Ийв Пиърс. Тя играе остарялата Урсула. Как би изглеждала, когато остарее.

И така, на сцената се наблюдава срещата на една жена със своята представа за себе си след време. Иронията и разиграваните ситуации са допълнени от мултимедияен екран, по който вървят интервюта с възрастни хора. От време на време като в лош

сюрреалистичен сън върху екрана се прожектират няколко глави, които подобно на древногръцки хор коментират случващото се на сцената и разговарят с Урсула. Всичко това е направено с мярка и много майсторски. Достатъчно, за да предизвиква почти непрестанен смях у зрителите. Смях, който не прикрива, а допълва социалните послания на „Пенсионер по възраст“. Тоест заиграването с театралните способности и форми, което също е подложено на ирония, съществува редом с начините на въздействие от едно типично уанмен-шоу. Урсула говори с публиката. Коментира. Условията, при които се провежда спектакълът, също доближават до уанмен-шоу – малко пространство,

ПО СЦЕНИТЕ НА ДРУГИТЕ

около което са наместени зрителите. Непрекъснато осветление и липса на всякаква дистанция.

Освен самоирония в „Пенсионер по възраст“ има и много ирония. Ирония над и върху ситуациите и проблема, който се поставя. И както казах – над средствата. Урсула Мартинес търси предела на естествеността, когато човек е на сцена: *Онова, което ме интересува най-много, е възможността да изследвам самите хора, самите личности, които са на сцената. Оказва се, че понякога за един актьор е доста по-трудно да бъде самият себе си, отколкото за някой човек, който въобще не е актьор. Защото актьорите са научени как да бъдат други. За Ийв една от основните провокации е да се опита да бъде колкото е възможно повече самата себе си, тъй като тя е класически Шекспиров тип актриса. От друга страна, в „Пенсионер по възраст“ има някаква игра, защото Ийв представя мен, такава каквато аз си се представям след известно време.* Това сподели актрисата на пресконференцията си във Варна.

Предишните спектакли на Урсула Мартинес също разсъждават върху възможното присъствие на сцената. Всъщност „Пенсионер по възраст“ е финалната част от театрална трилогия, посветена на търсенето на

собствената идентичност. В първото представление Урсула участва заедно с родителите си, които не са актьори. Спецификата на случващото се е достатъчно голяма, за да може „Семейна разходка“ („A Family Outing“) да бъде определено в „Индипендънт“ като „нов вид театър“. Следва „Без шоу“ („Show Off“), за който Урсула Мартинес е наречена „кralица на изкуствените въпроси и объркващите ситуации“ в „Обзървър“.

Всъщност Урсула Мартинес се занимава и с кабаре, прави кратки видео-филми и използва всичките си познания и търсения, за да ги миксира във всеки едни свой проект. Свободата на артиста е основа, върху което се създават и полагат спектакли като „Пенсионер по възраст“. Не е достатъчно единствено експериментирането с жанрове и форми, а са нужни увереността и професионализмът на един овладяан актьор. В този спектакъл Урсула много умело владееше публиката. И то точно чрез неща като *ирония, самоирония* и липса на *автоцензура*. Неща, които в случая съществуваха в едно жанрово неопределено пространство. Защото колкото този спектакъл се доближава до уанмен-шоу, толкова е и далеч от него. Но именно заради това той е изключително интересен и въздействащ.